

Belastingplan 1989

Hoewel daar in de Miljoenennota 1989 weinig van blijkt, is het roerig aan het belastingfront. De harmonisatie van de wetgeving in de EG, de afschaffing van de WIR en de compenserende verlaging van de vennootschapsbelasting, de vereenvoudigingsoperatie naar aanleiding van de voorstellen van de commissie-Oort en de Brede Herwaardering houden de gemoederen van fiscalisten bezig. In dit artikel wordt op al deze ontwikkelingen ingegaan. De auteur constateert dat ons op het terrein van de belastingen nog heel wat hectische jaren te wachten staan.

PROF. DR. L.G.M. STEVENS*

Het wordt vervelend elk jaar de bespreking van het belastingplan te moeten beginnen met de opmerking dat de Miljoenennota niets nieuws bevat. Het zou ten onrechte de indruk kunnen wekken dat er fiscaal niets bijzonders te melden valt. Het tegendeel is eerder waar. Zelden heeft de belastingpraktijk zo'n hectisch jaar beleefd als het jaar 1988, en het ziet er naar uit dat de komende jaren niet minder turbulent zullen zijn. Over dit alles zwijgt echter de troonrede. Amper één zin wordt aan de belastingheffing gewijd. Ook in de Miljoenennota wordt nauwelijks fiscaal beleid geëta-leerd.

Kernpunt van het belastingplan is de verdeling van de belastingmeevaller van f 11 mrd., waarvan een deel wordt aangewend voor belastingverlaging en een deel voor verlaging van het financieringstekort. Dit impliceert een voortgaan op de weg die in 1988 werd ingeslagen. Toen werden voor het eerst de tarieven van de loon- en inkomstenbelasting met structureel f 1,7 mrd. verlaagd. De inflatiecorrectie wordt ook voor 1989 weer volledig toegepast (0,3%). Tevens is voor 1990 een combinatie van vereenvoudiging en tariefsverlaging in de loon- en inkomstenbelasting aangekondigd met vermindering van aftrekposten, terwijl de afschaffing van de WIR wordt gecompenseerd door verlaging van de vennootschapsbelasting en afschaffing van de AKW. Deze belastingverlagingen worden – aldus de minister van Financiën – mogelijk gemaakt door de sterk stijgende belastingontvangsten, mede als gevolg van de meevallende economische groei. Op deze wijze wil het kabinet de stijgende collectieve-lastendruk in Nederland beteugelen. De collectieve-lastendruk zal dalen van 54,7% in 1988 naar 52,9% in 1989. 1,6 procentpunt van deze daling heeft betrekking heeft op de premiedruk en 0,2% op de belastingdruk.

De minister trekt als slotconclusie: "Het financiële beleid heeft de afgelopen jaren bewezen een wezenlijke bijdrage te leveren aan de economische groei en zo aan de creatie van meer werkgelegenheid. Het is derhalve noodzakelijk dit beleid voort te zetten." Ik gun de minister deze triomfantelijke conclusie. Het is immers weinig vruchtbaar om te redetwisten of 'dank zij' dan wel 'ondanks' dichter bij de waarheid ligt. Gezond beleid is evenwel niet gediend met zelfgenoegzaamheid, maar met de onrust van de criticus die

in constructieve zin op zoek is naar het betere. Vanuit die positieve grondhouding zal ik de huidige stand van zaken in de fiscaliteit beschrijven.

Internationale ontwikkelingen

Harmonisatie van de omzetbelasting

Ook in fiscaal opzicht is Nederland in de ban van de voltooiing van de interne markt. Vrij verkeer van goederen, diensten en kapitaal houdt in dat de fiscale wetgeving van de diverse lidstaten niet langer van invloed mag zijn op de vestigingsplaats en de economische bedrijvigheid van ondernemingen. Na 1992 zal dit streven naar de bedoelingen van de EG-commissie geheel gerealiseerd moeten zijn. Daarvoor moeten op fiscaal terrein drie stappen worden gezet: harmonisatie van de heffingsstructuur, uniformering van de heffingsgrondslag en afstemming in de tariefsfeer. De omzetbelasting toont ons dat deze ontwikkeling als een realistisch Europees perspectief kan gelden, hoezeer mevrouw Thatcher ook tracht dit beeld te hullen in nevels van Utopia. De harmonisatie van de heffingsstructuur en uniformering van de heffingsgrondslag van de omzetbelasting zijn immers al zo ver voortgeschreden dat de nationale wetgever en nationale rechter zich moeten voegen naar regelgeving en wetsinterpretatie op Europees niveau. De naar opbrengst gemeten op één na belangrijkste belasting is thans reeds grotendeels onttrokken aan de beleidsruimte van onze nationale wetgever.

De enige ruimte die de nationale overheid op het gebied van de omzetbelasting nog heeft, staat thans eveneens ter discussie. De Europese Commissie heeft in 1987 een voorstel ingediend dat moet voorzien in een nadere tariefafstemming. Ze heeft twee tariefniveaus voorgesteld, één met een bandbreedte van 14 t/m 20% en één van 4 t/m 9%. Ten aanzien van bandbreedte van het hoogste tariefniveau zit Nederland dus al tegen het plafond en heeft het zijn toekomstige beleidsruimte verbruikt. Daarom is de aangekon-

* De auteur is hoogleraar in de fiscale economie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

digde verlaging van het btw-tarief goed te begrijpen. Voorgesteld wordt het algemene tarief per 1 januari 1989 van 20% te verlagen tot 18%. Tevens wordt – in afwijking van het reeds ingediende wetsvoorstel – het verlaagde tarief van 6% niet verhoogd. Wel worden voedings- en geneesmiddelen van het algemene tarief overgeheveld naar het verlaagde tarief. In totaal is hiermee een structurele belastingdrukverlaging van f 3,1 mrd. gemoeid. Naast de gewenste koopkrachteffecten wordt met deze tariefverlaging een verkleining van het verschil tussen het in Nederland geldende algemene tarief en dat van de ons omringende landen bereikt.

Harmonisatie van de vennootschapsbelasting

Op het gebied van de winstbelasting lijkt de harmonisatiegedachte nauwelijks wortel te hebben geschoten. De verschillende landen lijken elkaar op dat terrein eerder te willen overtroeven in het scheppen van een gunstig ondernemersklimaat door opzichtige tariefverlagingen dan te willen harmoniseren. Het ene land wil via tariefverlaging zijn concurrentiepositie ten koste van het andere verbeteren en zo is een mondiale verlagingsspiraal ten aanzien van de winstbelastingen in beweging gebracht.

Nederland heeft om die reden dan ook in het voorjaar 1988 in samenhang met de afschaffing van de WIR voorgesteld het tarief voor de vennootschapsbelasting te verlagen tot 35% en tot 40% voor het gedeelte van de winst dat kleiner is dan f 250.000. Naast internationale, heeft dat natuurlijk ook nationale repercussies. Ik kom daarop nog terug. De binnen de diverse landen gegroeide belastingdrukverdeling moet onder invloed van die internationale concurrentiestrijd, soms op ad hoc basis, worden hervakeld. Dit zal hetzij leiden tot verhoging van diverse andere belastingen, hetzij tot geforceerde bezuinigingsoperaties, bij voorbeeld in de sociale-zekerheids sfeer. Vergroting van het financieringstekort is immers voor de meeste landen geen realistisch alternatief.

Van gemeenschappelijk beleid om ook in dit opzicht te komen tot een evenwichtige belastingstructuur is nog weinig te merken. Te zeer is de aandacht daarbij trouwens gericht op het tarief. De stelselharmonisatie die aan de tariefafstemming vooraf behoort te gaan is blijven steken in de concept-richtlijn uit 1975, waarin het verrekeningsstelsel als wenselijk Europees stelsel is gepresenteerd. De vraag is of Nederland om deze vertraging rouwig moet zijn, of, anders gezegd: hoe Europees wil Nederland zijn en wat hebben we ervoor over? Ik zal dit nader toelichten.

In die concept-richtlijn wordt de zelfstandige belastingplicht van de rechtspersoon gerelativeerd. De vennootschapsbelasting van het uitdelende lichaam geldt binnen het verrekeningsstelsel als (gedeeltelijk) verrekenbare voorheffing op de belasting die de ontvangende aandeelhouder over het bruto dividend (dus inclusief de verrekenbare vennootschapsbelasting) verschuldigd is. Dit systeem wijkt wezenlijk af van ons Nederlandse klassieke stelsel. Daarin staat immers de zelfstandige belastingheffing van de rechtspersoon voorop. De belastingheffing die bij de aandeelhouder plaatsvindt over de netto uitgedeelde winst wordt niet beïnvloed door de heffing die bij de uitdelende vennootschap heeft plaatsgevonden. Dit leidt tot dubbele heffing, tenzij dit – zoals in Nederland het geval is – door de deelnemingsvrijstelling wordt vermeden.

Nederland heeft bij deze afbakening van zijn heffingsbevoegdheid uitdrukkelijk gekozen voor externe neutraliteit. Dit houdt in dat de Nederlandse belastingdruk niet van invloed is op het netto rendement van in het buitenland werkzaam kapitaal. Dit wordt bereikt via het klassieke stelsel in samenhang met de deelnemingsvrijstelling. Toepassing van het verrekeningsstelsel impliceert echter de keuze voor interne neutraliteit. Als de dochtermaatschappij in het buitenland weinig winstbelasting betaalt, wordt over die

winst bij de moedermaatschappij bijgeheven tot het binnenlandse belastingniveau. Bij de invulling van de op Europese leest geschoeide heffingssovereiniteit zal dus – graag of niet – op gemeenschappelijke basis gekozen moeten worden voor het interne of externe neutraliteitsprincipe.

Als de belastingdruk tussen binnen- en buitenland niet duidelijk verschillend is, is het belang van de stelselkeuze gering. Het maakt voor een onderneming immers weinig verschil of zij in het buitenland of in het binnenland belasting betaalt. Het belang van de onderneming bij de winstlocatie ontstaat pas bij relevant verschil in belastingdruk tussen het binnen- en buitenterritoir. Zouden binnen Europa de verschillen in belastingdruk worden geëlimineerd, dan resteert in feite voor het binnenterritoir Europa slechts het intergouvernementele probleem van de verdeling van de opbrengst tussen de lidstaten. Maar ook al zou deze stelselkeuze door tariefafstemming tussen de lidstaten onderling niet direct tot problemen leiden, dan zijn het nog de buiten-Europese tarieven die toch tot een principiële keuze nopen.

Impliceert de Europese eenwording ook de bereidheid ons stelsel van vennootschapsbelasting volledig op de helling te zetten? Deze vrijstelling geeft immers toegang tot en garanties voor een onaantastbaar aantrekkelijk buiten-tarief, óók wanneer dit extreem laag is, waardoor de effectieve druk per saldo daalt. Bij verlaging van het vpb-tarief tot 35% zal het belang van die ontsnappingsmogelijkheid weliswaar afnemen, maar in de ogen van sommigen toch waard blijven verdedigd te worden. Met Europa als relevant territorium wordt de stelselkeuze echter een Europese zaak. Het Nederlandse stelsel van vennootschapsbelasting zal daarbij zeker in de vuurlinie komen te liggen.

Reparatie deelnemingsvrijstelling

Het is, mede gelet op de komende Europese discussie, een goede zaak dat de gegroeide uitwassen in de toepassingsmogelijkheden van de deelnemingsvrijstelling worden teruggesnoeid. De 'Holland-routing' die het mogelijk maakt de risico's van riskante buitenlandse activiteiten op de Nederlandse fiscus af te wentelen door deze activiteiten onder een winstgevende Nederlandse vennootschap te 'hangen' is een absurditeit die eerder vraagt naar een motivering waarom deze regeling zo lang heeft kunnen voortbestaan dan naar een argument voor afschaffing. De Nederlandse fiscus heeft via de aftrekbaarheid van liquidatieverliezen slechts een verlieskans; eventuele winsten blijven immers vanwege de deelnemingsvrijstelling onbelast. De aftrekbaarheid van liquidatieverliezen zal volgens de aanhangige voorstellen worden beperkt. Ook de omzetting van afgewaardeerde vorderingen en van een vaste inrichting in een deelneming zijn terecht als oneigenlijk gebruik gediskwalificeerd. De mogelijkheden in die sfeer zullen dan ook worden ingedamd.

De oppositie wenst via het initiatiefwetsvoorstel-Vermeend evenwel nog verder te gaan dan het regeringsvoorstel. Zij wenst ook de financieringsvorderingen op deelnemingen onder de reikwijdte van de deelnemingsvrijstelling te brengen. Afwaardering daarvan kan dan niet meer ten laste van de Nederlandse fiscus plaatsvinden. Bovendien zijn dan de daartegenoverstaande financieringskosten ook niet meer aftrekbaar. Aangezien deze financieringskosten op basis van de z.g. algebraïsche methode aan de deelneming(svordering) worden toegerekend, is vanuit het bedrijfsleven daartegen nogal wat verzet gerezen. De verdere parlementaire discussie zal zich ongetwijfeld verder op deze kwestie toespitsen. Een discussie die voor menig concern bepaald niet zonder financieel belang is.

Harmonisatie van het fiscale winstbegrip

Hoewel de harmonisatievoorstellen voor het stelsel van de vennootschapsbelasting tot dusverre in de belangenstrijd zijn blijven steken, heeft de Europese Commissie in de loop van 1988 een concept-richtlijn uitgebracht die voorziet in harmonisatie van de heffingsgrondslag van de winstbelasting. De gedachten gaan daarbij uit naar een winstbegrip zoals dat in de Vierde richtlijn voor de jaarrekening van besloten vennootschappen is neergelegd, met dien verstande dat de daarin opgenomen keuzevrijheden ter wille van de harmonisatiedoelstelling moeten worden beperkt. Hieruit moge blijken dat de EG-commissie de moed om te komen tot een geharmoniseerd stelsel van vennootschapsbelasting bepaald niet heeft opgegeven.

Verlaging vpb-tarief en afschaffing WIR

Afschaffing WIR

Menige ondernemer heeft slechte herinneringen behouden aan de *Staatscourant* van 27 februari 1988. Daarin werd de WIR-premie op 0% gesteld. Even vreugdeloos als dit indertijd als 'maatschappijhervormend wetsvoorstel' aangekondigde investeringstimulerend instrument zich van reparatie naar reparatie voortsleepte, was haar zwanezang. In fiscale kring is de werking van dit instrument altijd betwijfeld. Naast premiëring van bedrijfsactiviteiten die de werkgelegenheid in Nederland – afgezien van die van fiscalisten – nauwelijks ten goede kwamen, zagen zij hoe investeringsstatistieken werden opgeblazen door uitgaven die vóór het bestaan van de WIR als bedrijfskosten onmiddellijk werden afgeboekt of als overheidsconsumptie werden aangemerkt (gemeentelijke zwembaden en dergelijke werden 'ingepakt' in service-bv's). Maar dat de zwanezang ook nog vals moest klinken heeft menig fiscalist geërgerd.

Twijfels omtrent de al dan niet geselecteerd uitgelekte voorinformatie, afschaffing ondanks toezeggingen dat dit tijdens deze kabinetsperiode niet zou gebeuren, het uitgeven van de *Staatscourant* op een zaterdag ter bekorting van de geldende wachttijd voor inwerkingtreding, onzekerheid over de herbestemming van de WIR-gelden, dat alles heeft het vertrouwen van de ondernemers geschokt. De rechtszekerheid, een rechtsbeginsel dat ook door ondernemers hoog in het vaandel wordt geschreven, werd met voeten getreden. Dat thans de als compensatie in het vooruitzicht gestelde vennootschapsbelastingverlaging nog een 'ramingstechnisch uitstel' moet ondergaan van anderhalve maand (blz. 81) lijkt mij onnodig irritant. Wat de term 'ramingstechnisch uitstel' trouwens precies inhoudt wordt niet in de 'lijst van gebruikte termen en hun betekenissen' uitgelegd.

Tariefverlaging vennootschapsbelasting

In de nota *Financieel-sociaal-economisch beleid 1988-1990* van 15 maart 1988 (het z.g. Paaspakket) waarin de herbestemming van de WIR-gelden aan de orde was, is een flink deel van de ruimte bestemd voor verlaging van het vpb-tarief. In de motivering schrijft het kabinet: "In verband met de eerder beschreven fiscale ontwikkeling in andere EG-landen en ter behoud van de fiscale concurrentiepositie, waar de WIR een belangrijk onderdeel van uitmaakt, acht het kabinet het van groot belang dat een substantiële verlaging van het tarief van de vennootschapsbelasting wordt doorgevoerd. Deze verlaging is ook te zien in een breder kader van verlaging van tarieven van de loon- en inkomstenbelasting en beperking van aftrekposten." De ratio van laatstgenoemde overweging ontgaat me echter volledig. Vanuit het perspectief van de inkomstenbelasting bezien zou eerder een verhoging dan een verlaging van het vpb-tarief gemotiveerd kunnen worden.

Van de voorgenomen tariefverlaging van de vennootschapsbelasting tot 35% zal immers, bij handhaving van de tot 72% oplopende progressieve tariefstructuur van de inkomstenbelasting, een grote zuigkracht naar de bv-vorm uitgaan. Voorgenomen verlaging van het ib-toptarief tot 60% zal wat druk van de ketel halen. Om een al te sterke stimulans van de vlucht in de bv te voorkomen wordt het vpb-tarief voor winsten tot f 250.000 van een tarief-drempel van 40% voorzien. Deze merkwaardige tariefbobbels zal binnen de sfeer van de vennootschapsbelasting zeker leiden tot geschuif met jaarwinsten, samenvoegingen in fiscale eenheden en dergelijke. Een bijdrage aan de vereenvoudiging zal dit voorstel dus in elk geval niet leveren.

Bij de omzetting in een bv speelt niet alleen het vpb-tarief een rol, maar zijn ook de afbakingsverschillen tussen de heffingsgrondslagen van de inkomsten- en vennootschapsbelasting van belang. Zo wordt de heffingsgrondslag van de bv ten opzichte van de inkomstenbelasting aanzienlijk versmald door de aftrekbaarheid van de arbeidsbeloning van de directeur-grotaandeelhouder en eventueel die van zijn echtgenote. Een hoog loon verlaagt de vennootschapswinst, maar jaagt wel de ib-druk op. Daarom is de hoogte van het directieloon ook een belangrijke factor in de break-even-analyse; hoe hoger het loon, hoe hoger het omslagpunt komt te liggen waar de bv een voordeliger rechtsvorm wordt. Door rechtspraak van de Hoge Raad uit 1986 is de omvang van het directieloon van de directeur-grotaandeelhouder echter een gemakkelijk hanteerbaar instrument van tax-planning geworden. Fiscaalrechtelijk is het namelijk toegestaan dat de directeur-grotaandeelhouder zijn werkzaamheden verricht zonder daarvoor een beloning te bedingen. Voor de bv betekent dit uiteraard dat het niet-genoten loon dan ook niet als bedrijfslast ten laste van het resultaat mag worden gebracht. De directeur-grotaandeelhouder heeft dus in feite daarvoor de vrijheid zijn fiscaal optimum te zoeken door de ib-en premiedruk op het salaris af te wegen tegenover de vpb-druk over het bedrag dat daardoor niet als bedrijfslast kan worden opgevoerd. Vanwege de genoemde tariefbobbels is manipulatie voorspelbaar.

Afbrokkeling fiscale claim op winstreserves

Op de door winstinhouding zwaar geworden aandelen rust een latente inkomstenbelastingclaim. Belastingadviseurs zijn dagelijks in de weer de waarde van deze claims te minimaliseren. Tot voor kort was het minimumpercentage waartegen deze winstreserves aan de vennootschap onttrokken konden worden 20%. Dit percentage was tevens gelijk aan de aanmerkelijk-belangwinstbelasting die bij verkoop van het aandelenpakket moest worden betaald. In de praktijk werd de betaling van aanmerkelijk-belangwinstbetaling wegens verkoop van het aandelenpakket dan ook vaak het sluitstuk in de adviespraktijk. Soms bevat het aanmerkelijk-belangpakket niet meer dan een geldzak.

Het 20%-tarief als absolute tariefvloer is pas geleden door verruiming van de herkapitalisatiefaciliteit echter verlaagd tot 10%. Dit heeft voor de adviespraktijk belangrijke consequenties, omdat het recht-toe-recht-aan overdragen van de aandelenpakket als geldzak niet langer als voordeligste sluitstuk van de winstrealisatieconstructies kan gelden. De herkapitalisatie kan als tussenstap uitermate profijtelijk blijken. Ze heeft immers als consequentie dat de winstreserves relatief goedkoop, namelijk tegen 10%, kunnen worden omgezet in nieuw kapitaal. Door deze omzetting wordt de verkrijgingsprijs van het aanmerkelijk-belangpakket verhoogd, zodat in feite het 20%-tarief kan worden vervangen door een 10%-tarief. Een dergelijke tussenstap is niet altijd mogelijk, omdat toegang tot de herkapitalisatie afhankelijk is van het aanwezige dividendverleden. In de adviespraktijk worden dergelijke dividendverledens echter

gemakkelijk opgebouwd, zodat afwezigheid daarvan geen echte blokkade kan vormen.

De ib-latentie op de in de aandelen besloten liggende winstreserves is door bovenstaande ontwikkeling danig aan erosie onderhevig. Maar van nog grotere invloed is de recente jurisprudentie van de Hoge Raad. In een beslissing van 11 mei 1988 geeft de Hoge Raad zonder omhaal te kennen dat de wetgever bewust heeft aanvaard, dat door spreiding van aandelenbezit over familieleden de grens van zeven percent van het nominaal gestorte kapitaal die bepalend is voor de kwalificatie tot aanmerkelijk-belangpakket kan worden ontweken. Dit kan worden bereikt door de uitgifte van preferente aandelen. Bijna verwijtend voegt de Hoge Raad daaraan toe dat hij reeds in 1973 deze conclusie had getrokken; zodat de wetgever inmiddels zijn maatregelen had kunnen nemen. Onder deze omstandigheden kan niet meer worden gezegd, aldus de Hoge Raad, dat het (mede) door middel van uitgifte en plaatsing van preferente of soortgelijke aandelen verwateren van een aanmerkelijk belang in strijd is met doel en strekking van de aanmerkelijk-belangregeling. Over deze veeg uit de pan leest u (uiteraard) niets in de Miljoenennota. Die strop zal wel zijn gesaldeerd met de overige meevallers. Inmiddels is aangekondigd dat het aanmerkelijk-belangregime zal worden gerepareerd.

Alternatief

De noodzaak tot tariefverlaging van de vennootschapsbelasting acht ik op bovengenoemde gronden overtrokken. De verhouding met de inkomstenbelasting is volstrekt scheef getrokken, zeker zo lang daar nog niet het toptarief is verlaagd. Ik vraag mij af of de herbestemming van WIR-gelden niet beter ingezet had kunnen worden voor loonkostenverlaging. De in de volgende paragraaf besproken vereenvoudigingsoperatie die telkens opnieuw dreigde vast te lopen in de bruteringsproblematiek zou daarmee aanzienlijk soepeler hebben kunnen verlopen.

Vereenvoudiging belasting- en premieheffing

Wetgevingsprocedure

De vorig jaar reeds aangekondigde vereenvoudigingswetgeving is in fasen geknipt. We krijgen thans de complexe vereenvoudigingswetgeving in hapklare brokken opgediend. Ik heb in de fiscale vakpers reeds uiteengezet waarom het aangekondigde wetsvoorstel-Oort II mij meteen in het verkeerde keelgat schoot. Het wetsvoorstel bevat bizarre voorstellen tot beperking van de aftrekbaarheid van gemengde kosten die met de vereenvoudigingsvoorstellen van de commissie-Oort niets van doen hebben. Integendeel, zij zullen leiden tot tijdrovende en sfeerbedervende interpretatieverschillen tussen de belastingplichtige en de inspecteur en tot vele rechterlijke procedures. De naamgeving Oort-II is dan ook zozeer misleidend dat ik dit wetsvoorstel ter wille van de zuiverheid liever als Koning-I aangeduid had willen zien. Neemt men vervolgens kennis van het tijdschema dat de Tweede Kamer voornemens is voor behandeling van dit zeer ingrijpende wetsvoorstel aan te houden, dan rollen de ogen van verbazing uit de kassen. Voor kennisneming van commentaren in de fiscale vakpers is in het geheel geen ruimte meer ingebouwd. Ziet het parlement misschien liever een zwijgende fiscale wetenschap? Ik acht deze procedure bepaald onverantwoord!

Maar nu terug naar het Wetsvoorstel Oort-I dat die naamsaanduiding met meer recht draagt. Het belangrijkste onderdeel van de vereenvoudigingsvoorstellen is de samenvoeging van belastingen over het inkomen met premies voor de volksverzekeringen op basis van een geüniformeerd inkomensbegrip. De huidige heffingsstructuur,

bestaande uit diverse heffingen met onderling afwijkende, maar wel samenhangende heffingsgrondslagen, heeft geleid tot een uiterst ingewikkeld bruto-netto-traject. De gekozen heffingsmethode via opslagpremies heeft zeer gecompliceerde aansluitingsproblemen tussen de inhoudings sfeer en aanslagsfeer tot gevolg. Deze zijn terug te voeren tot het simpele feit dat de opslagpremies bij inhouding juridisch beschouwd werkgeverspremies zijn, terwijl dit in de aanslagsfeer niet het geval is. In gevallen waarin loonbelastingbeschikkingen zijn afgegeven – over 1986 bedroeg dit aantal bijna 700.000 – vormt dit karakterverschil een complicerende factor die leidt tot consequenties die geen enkele fiscalist als logisch en rechtvaardig zou durven betitelen.

De uniformering van de heffingsgrondslag van de loonbelasting en de premieheffing volksverzekeringen in de voorstellen van de commissie-Oort betekent dan ook een belangrijke vereenvoudiging. De opslagpremies worden in die voorstellen echter werknemerspremies waardoor aan de werknemers in de bruto-loonsfeer compensatie moet worden geboden om ongewilde inkomenseffecten te vermijden. De bruto lonen moeten zodanig worden verhoogd dat in beginsel het netto loon gelijk blijft. Daardoor moeten ook allerlei loon- en inkomensafhankelijke uitkeringen worden aangepast.

De Kombrink-variant

Belangrijk bezwaar van de bruteringsvariant is dat zij uitstralings-effecten heeft naar andere loonafhankelijke regelingen. Om dit uitstralings-effect te vermijden heeft het kamerlid Kombrink een variant ontwikkeld die als alternatief kan dienen. Globaal gezegd houdt de Kombrink-variant in dat de werknemer in plaats van bruteringsvariant een z.g. overhevelings-toeslag ontvangt. Door de werkgever moet een looncomponent worden toegekend die als zodanig geen onderdeel is van het contractloon. Deze vergoeding wordt alleen maar voor de belastingheffing en premieheffing volksverzekeringen tot het loon gerekend. Voor andere loonafhankelijke regelingen blijft deze component buiten aanmerking. In een ideale situatie is deze overhevelingstoeslag precies even groot als het bedrag dat de werknemer door overheveling van de opslagpremies méér aan premies verschuldigd zal zijn. Per saldo krijgt de werknemer van deze overhevelingstoeslag zelf niets in handen.

KNOV-compromisvoorstel

De sociale partners hebben zich fervente tegenstanders betoond van de voorgenomen bruteringsvariant van lonen en uitkeringen. Aan de bruteringsvariant is huns inziens het risico verbonden dat de arbeidskosten zullen stijgen en dat de beloningsverhoudingen in bedrijfstakken en ondernemingen worden verstoord. Daarnaast kunnen door de bruteringsvariant extra inkomenseffecten optreden, naast de inkomenseffecten die voortvloeien uit de wijzigingen in de tariefstructuur. Een en ander zou het overleg tussen werkgevers en werknemers en de verhoudingen binnen de ondernemingen in ernstige mate kunnen verstoren. Bovendien worden werkgevers- en werknemersorganisaties belast met de oplossing van de als gevolg van de bruteringsvariant van de lonen optredende problemen in de aanvullende pensioenregelingen. Kortom, de vereenvoudigingsvoorstellen dreigden door de sociale partners te worden getorpedeerd.

Het te elfder ure door het KNOV aangedragen en door de Stichting van de Arbeid overgenomen compromisvoorstel om te komen tot een globale overhevelingstoeslag is dan ook door het kabinet met beide handen aangegrepen. Het heeft zijn wetsvoorstel, waarin de op de Kombrink-variant gebaseerde overhevelingstoeslag was opgenomen, bliksemsnel aangepast aan de KNOV-variant met dien verstande dat de wettelijke regeling voor de overhevelingstoeslag zal gaan gelden voor vijf jaar. Wat er daarna moet ge-

beuren zal te zijner tijd in overleg met de sociale partners opnieuw worden bezien.

Het KNOV-compromisvoorstel houdt in dat wél wordt gewerkt met een overhevelingsvergoeding, maar dat bij de berekening van de omvang ervan niet meer – zoals in de Kombrink-variant – wordt teruggegrepen naar de ten tijde van de invoering bestaande situatie. Uitgangspunt voor de vaststelling van de overhevelingsvergoeding is het actuele belastbare loon (exclusief de overhevelingstoeslag zelf). De vaststelling van de overhevelingsvergoeding komt in het KNOV-voorstel pas aan de orde als het loon in fiscale zin (wederom exclusief de overhevelingstoeslag zelf) is bepaald. De grondslag van de overhevelingstoeslag dient daarbij wel te worden gezuiverd voor de 'Oortse elementen'. Hieronder worden verstaan de onder invloed van de vereenvoudigingsvoorstellen voorgestelde aanpassing van het loonbegrip. De eerder door het kabinet voorgestelde introductie van het autokostenforfait in de loonsfeer wordt daarmee weer van tafel geveegd. Op die wijze wordt het effect dat hierdoor het bruto loon en dientengevolge ook de overhevelingstoeslag zou stijgen in de kiem gesmoord. Dat daardoor alle werknemers met een dergelijk onbelast voordeel verplicht in de inkomstenbelasting moeten worden betrokken en zelf over dit loonbestanddeel belasting moeten betalen is kennelijk geen zorg voor de sociale partners.

Beoordeling van het uiteindelijke kabinetsstandpunt leert al snel dat onder de opgelegde tijdsdruk door de sociale partners profijtelijk gelobbied is. Zo hebben de sociale partners niet alleen hun zin gekregen op het gebied van het autokostenforfait in de loonbelasting, maar ook is het voornemen de onbelaste reiskostenvergoedingen gelijk te stellen aan de aftrekbedragen weer ingeslikt. Als klap op de vuurpijl blijken de sociale partners er voorts in te zijn geslaagd de principiële juiste beëindiging van de waarderingsfaciliteit voor vakantiebonnen terug te draaien. Wel is iets van de faciliteit afgeknabbeld; het huidige waarderingspercentage van 60 wordt op 75 gesteld. Blijkens mededeling in de *Staatscourant* van 17 augustus 1988 zal de beschikking loonbelasting de grondslag voor de overhevelingstoeslag evenwel niet beïnvloeden. In dat opzicht zijn dus wel zuiverdere verhoudingen gecreëerd.

De sociale partners hebben voor hun medewerking aan de vereenvoudiging een prijs gevraagd en gekregen! Het onbehaaglijke gevoel blijft hangen dat politieke pressie en groepsbelang een vormgeving heeft afgedwongen die wetssystematisch onbevredigend is en maatschappelijke ongelijkheid tot gevolg heeft. Het lijkt mij daarom wenselijk in plaats van een beperkte werking van vijf jaar in te voeren, de overhevelingstoeslag aan een afbraakbepaling te onderwerpen. Dit zou bij voorbeeld kunnen geschieden door na invoering elk jaar de toeslag met éénvijfde deel daarvan te verminderen. Na vijf jaar is deze dan geheel omgezet in bruto salaris. Op die wijze komen we tenminste ook weer af van een wezensvreemd element in ons loongebouw dat het risico in zich bergt dat telkens opnieuw ruzie wordt gemaakt over de vraag welke loonelementen 'voor-Oorts' zijn en dus meetellen voor de overhevelingstoeslag en welke als 'post-Oorts' daarbuiten vallen. Ik moet er overigens niet aan denken dat we deze hele discussie over vijf jaar weer opnieuw krijgen.

Bruto-netto-traject

Afbraak van de opslagpremies respectievelijk overhevelingstoeslag en verkleining van het bruto-netto-traject zou mijns inziens meer steun hebben verdiend. De afschaffing – of zo men wil de fiscalisering – van de AKW-premieheffing is wel een stap in de goede richting. Op deze wijze kan immers een halt worden toegeroepen aan de structurele uitstoot van werkgelegenheid door arbeid relatief te ontlasten. Het eindeffect van deze operatie is echter afhankelijk

van de vraag welke andere lasten daarvoor moeten worden verhoogd respectievelijk niet kunnen worden verlaagd. Premieverlaging in de plaats van omzetbelastingverlaging houdt bij voorbeeld een lastenverschuiving naar de kapitaalintensieve sectoren in (bij voorbeeld energie), die mogelijk weer wordt afgewenteld op de arbeidsintensieve sectoren in de vorm van hogere prijzen. Wel kan door een dergelijke fiscalisering van de opslagpremies een comparatief voordeel worden verkregen ten opzichte van het buitenland, omdat export dan niet langer wordt belast met een premievervangende belasting en import wel. Dit concurrentievoordeel kan leiden tot vergroting van de werkgelegenheid in Nederland. Ook zal de arbeid die wordt aangeboden in het officiële aanbodcircuit relatief goedkoper kunnen worden.

Verkleining van het bruto-netto-traject leidt tot een flexibeler arbeidsmarkt. De wigverkleining mag zich daarom terecht verheugen in serieuze aandacht van het kabinet. Opmerkelijk weinig aandacht wordt in dit verband echter besteed aan de invloed die het stelsel van studiefinanciering daarop zal gaan uitoefenen. Mijns inziens wordt er te weinig bij stilgestaan dat door de huidige studiefinanciering een groot deel van het nationale financieringstekort wordt omgezet in particuliere financieringstekorten in de vorm van opgebouwde studieschuld. Degenen die zich thans voorbereiden op een toekomstige werkkring en die bereid zijn ook in financiële zin te investeren in hun opleiding, dreigen in het huidige systeem benadeeld te worden, omdat de studiekosten doorgaans onvoldoende tot belastingaftrek kunnen leiden. Voorts blijkt er fiscaal een groot verschil in behandeling te zijn ten aanzien van personen die in het kader van de dienstbetrekking een opleiding ontvangen en studenten die zich door aanvullende opleidingen beter wensen voor te bereiden op de arbeidsmarkt.

Het ontwikkelen van studiefinancieringsstelsels die in grotere mate een financiële last leggen op de student, roept daarom problemen op ten aanzien van de toekomstige salarisstructuur. Opgebouwde studieschuld moet immers uit het toekomstige netto inkomen worden terugbetaald, waardoor een eventuele compensatie in de bruto-loonsfeer van de kant van de toekomstige werkgever door de werking van de marginale wig de loonkosten tot grote hoogte opjaagt. Nadere bestudering van dit fenomeen is geboden.

Brede herwaardering

Het Voorontwerp

Het Voorontwerp Brede Herwaardering is uitgekristalliseerd in een wetsvoorstel dat binnenkort bij de Tweede Kamer zal worden ingediend. De thans nog bestaande regeling voor premieaftrek voor lijfrenten en voor pensioenen zal aanmerkelijk worden verruimd. Voorgesteld wordt het maximaal aftrekbare bedrag voor lijfrentepremies (1988: f 16.812) af te schaffen. Iedere belastingplichtige kan dan zelf de hoogte van zijn premieaftrek bepalen. In verband met het risico dat betalingen niet tot een uitkering leiden, zal men niet meer aan premies betalen dan men echt voor zijn onderhoudsvoorzieningen nodig heeft. Voor iedereen zal dus een natuurlijk maximum voor premieaftrek gelden. De bedoeling is de nieuwe regeling in 1989 te laten ingaan. Om te bewerkstelligen dat de premies uitsluitend kunnen dienen voor de opbouw van onderhoudsvoorzieningen zijn nadere voorwaarden gesteld. Deze voorwaarden geven nauwkeurig aan welke lijfrentepremies aftrekbaar zijn, wie tot de kring van gerechtigden behoren en bij wie men de lijfrenteverzekering kan afsluiten. Verder zijn aan de vorm van de lijfrente eisen gesteld. Deze houden in dat de uitkeringen in regelmatige termijnen van gelijke omvang moeten plaatsvinden. Voorts mogen lijfrenten onder andere niet

worden afgekocht of als zekerheid voor geldleningen en dergelijke worden gebruikt.

Het Voorontwerp legde voorts de rentevrijstelling voor kapitaalverzekeringen aan banden door de huidige vrijstelling af te schaffen voor alle uitkeringen die bij leven worden gedaan. Slechts voor gemengde verzekeringen die zijn aangegaan bij de verwerving van een eigen woning werd onder te stellen strakke voorwaarden een uitzondering gemaakt.

Niet alleen in de produktensfeer, maar ook op het terrein van de fiscale winstbepaling werden de verzekeraars flink in de tang genomen. Ook hun egalisatiereserve werd op de tocht gezet. Deze reserve is een soort onbelaste winstreserve; een bepaald gedeelte van de winst mag gereserveerd worden voor wisselvalligheden. Op die manier wordt de winst in dat jaar verlaagd. In het Voorontwerp is voorgesteld de egalisatiereserve te schrappen met een overgangperiode van 5 jaar. Gedurende deze periode zal de afrekening over de bestaande reserve moeten plaatsvinden. Deze wijzigingsvoorstellen zullen de effectieve belastingdruk van de verzekeringsmaatschappijen gevoelig verhogen.

In het Voorontwerp is voorts voorgesteld de subjectieve vrijstelling voor pensioenlichamen af te schaffen. De bestaande vrijstelling wordt gezien als een verstoring van de concurrentieverhoudingen tussen de vrijgestelde lichamen en de wel belastingplichtige verzekeringsmaatschappijen. Door de voorgenomen afschaffing van de egalisatiereserve van verzekeraars en de daarmee gepaard gaande verhoging van de effectieve belastingdruk zou deze gestelde onevenwichtigheid worden verscherpt.

Het convenant

Afgelopen jaar is er achter de schermen echter druk onderhandeld. Blijkens het persbericht van het Ministerie van Financiën van 2 september 1988 hebben de bewindslieden van Financiën en het Verbond van Verzekeraars hun overleg afgerond. Op basis van de uitkomsten van dit overleg zullen de bewindslieden van Financiën naar verwachting in het najaar 1988 aan de ministerraad een wetsvoorstel voorleggen dat op een aantal punten afwijkt van het voorontwerp. Dit wetsvoorstel zal – aldus het persbericht – de normale procedure doorlopen. De wijzigingen hebben tot gevolg dat de genoemde verzekeringsmaatschappijen hun tegenstand tegen de Brede Herwaardering hebben gestaakt.

Het Verbond van Verzekeraars heeft de resultaten van de gesprekken inmiddels gepubliceerd. De voorgenomen afschaffing van rentevrijstelling op kapitaalpolissen die voorzien in een uitkering bij leven is weer gedeeltelijk ingeslikt. Geen belasting is verschuldigd indien:

- het uit te keren bedrag ten hoogste f 30.000 bedraagt en er gedurende ten minste 15 jaar premie is betaald, of
- het uit te keren bedrag ten hoogste f 100.000 bedraagt en er gedurende 20 jaar premie is betaald én de uitkering plaatsvindt op of na de 60e verjaardag van de verzekerde.

Beide typen vrijstellingen kunnen ten volle naast elkaar worden genoten. De premies mogen tussen een bandbreedte van 10:1 variëren. Indien het uit te keren bedrag het vrijgestelde bedrag overschrijdt, wordt het in het excedent te belasten rente-element bepaald onder evenredige toerekening van de betaalde premies aan het vrijgestelde gedeelte en aan het excedent.

Het rente-element in de kapitaaluitkering blijft voorts onbelast in zoverre deze wordt aangewend voor de aflossing van de nog resterende hypothecaire geldlening die werd aangegaan ter verkrijging van een eigen woning van een eigen woning (conform Voorontwerp). In beginsel dienen gedurende 25 jaren premies te zijn betaald, waarvan de

hoogste niet meer bedraagt dan het tienvoud van de laagste. De termijn van 25 jaar wordt bekort als de belastingplichtige bij het afsluiten van het contract ouder is dan 39 jaar.

Met betrekking tot de fiscale winstbepaling is afgesproken dat de egalisatiereserve blijft voortbestaan, maar dat de toegestane plafonds worden verlaagd. Het surplus zal in acht gelijke jaarlijkse bedragen aan de fiscale winst worden toegevoegd.

Het bestaande Convenant uit 1969 wordt – in wederzijdse wilsovereenkomst – beëindigd, terwijl gelijktijdig een nieuwe overeenkomst van kracht wordt. De bij het overleg betrokken maatschappijen zullen bevorderen dat de maatschappijen geen acties tegen de Staat zullen ondernemen wegens schending of onrechtmatige opzegging van het Convenant door de Staat. De vraag die zich opdringt is wat dan de positie van het parlement in dezen zal zijn. De zaak lijkt reeds beklonken: wetgeving bij convenant. Het aflopen van de 'normale procedures' lijkt nog slechts een vormkwestie.

Naast de wijzigingen als gevolg van het overleg met de genoemde verzekeraars zal bij het wetsvoorstel Brede herwaardering nog op een aantal andere punten rekening worden gehouden met de op het Voorontwerp geuite kritiek. Dit zal onder meer het geval zijn op het terrein van de belastingheffing van pensioenfondsen; op dat punt zal met een afzonderlijk wetsvoorstel worden gekomen. Ook met de pensioenfondsen blijken inmiddels gedetailleerde afspraken te zijn gemaakt die de z.g. vrije reserve aan banden leggen.

Overige ontwikkelingen

Invorderingswet

De uit 1845 stammende Invorderingswet wordt herzien. Alhoewel in de ogen van het bedrijfsleven de positie van de fiscus te midden van overige schuldeisers reeds ongerechtvaardigd sterk wordt beschouwd, voorziet de nieuwe invorderingswet in uitbreiding van aansprakelijkheden die de rechtspositie van de fiscus nog verder versterken. Het voorstel dat de gemoederen van de fiscale wereld en de advocatuur reeds hevig in beroering heeft gebracht, is niet zonder belang voor het bedrijfsleven. Gelukkig is er inmiddels voldoende tegenvuur gegeven, zodat het voorstel niet als puur fiscaaltechnische aangelegenheden geruisloos kan worden afgedaan.

Mantelconstructies

Vermeldenswaard is voorts het aanhangige wetsvoorstel tot belastingheffing van blote-eigendomsrendementen en tot afschaffing van aftrekbaarheid van de aankoopssom van tijdelijke genotsrechten. In bepaalde gevallen zal worden overgegaan tot heffing van inkomstenbelasting over de waarde-aangroei van tijdelijke blote eigendom naar volle eigendom en van de waarde van de mantel. Daartoe wordt een forfaitair bepaald rendement als inkomsten uit vermogen aangemerkt. Deze waarde-aangroei is thans nog onbelast. De voorgestelde regeling zal evenwel alleen van toepassing zijn op mantels en blote eigendommen indien het genotsrecht tijdelijk is (derhalve niet indien het genotsrecht levenslang duurt). De regeling vindt dus geen toepassing indien bij overlijden van de echtgenoot de andere echtgenoot het levenslange vruchtgebruik krijgt en de kinderen de blote eigendom. Het forfait zal worden vastgesteld op 4,8% van de waarde in het economische verkeer van het vermogensbestanddeel, zonder rekening te houden met het daarop gevestigde genotsrecht. Dit percentage kan bij ministeriële beschikking worden verlaagd of

verhoogd, afhankelijk van de ontwikkeling van het gemiddelde rendement van 2,4 tot 9,6%.

De voordelen genoten uit een genotsrecht zijn belast. De aankoopsum van zo'n tijdelijk genotsrecht is in bepaalde gevallen aftrekbaar. In de situatie waarin de kosten in het jaar waarin zij worden gemaakt volledig in aftrek kunnen worden gebracht, heeft de belastingplichtige de mogelijkheid een omvangrijke aftrekpost te creëren. Voorgesteld wordt de aftrekbare kosten te beperken tot de inkomsten die de verkrijger van dat genotsrecht zelf krachtens dat recht geniet. In verband daarmee wordt de aftrek slechts toegestaan naarmate de inkomsten uit het genotsrecht worden genoten. Deze aanpassingen in het fiscale inkomensbegrip betekenen zonder meer een verbetering. Dat de wetgever zo veel tijd nodig heeft gehad om te komen tot deze nogal eenvoudige reparatiemaatregelen wekt vreemding. Maar ook hier geldt beter laat dan nooit.

Reparatie regime beleggingsinstellingen

Op 12 september 1988 is een wetsvoorstel tot wijziging van het regime voor fiscale beleggingsinstellingen ingediend. Het wetsvoorstel voorziet in enkele versoepelingen in het regime. Zo wordt het aantal toegestane beleggingsobjecten uitgebreid. Ook wordt de vorming van de herbeleggingsreserve versoepeld. De verrekening van bronheffing wordt uitgebreid met de mogelijkheid tot verrekening van bronheffing op rente.

Sommige ondernemingen beleggen een deel van hun vermogen in een beleggingsinstelling, waardoor zij onbelast beleggingswinsten kunnen oppotten. Zodoende maken zij gebruik van een regime dat in feite bedoeld is voor particulieren. De regeling wordt daarom zodanig aangepast dat dit onbedoelde gebruik niet meer mogelijk is. Voorgesteld wordt om voor het verkrijgen en het behouden van de status van beleggingsinstelling, de eis te stellen dat de aandelen van niet officieel aan de effectenbeurs van Amsterdam genoteerde beleggingsinstellingen voor ten minste 75% in handen moeten zijn van natuurlijke personen dan wel van onbelaste lichamen of van ter beurze genoteerde beleggingsinstellingen. Voor beleggingsinstellingen die niet aan deze eis voldoen, en dus hun status verliezen, wordt afrekening over de aanwezige herbeleggingsreserve in 8 jaar voorgesteld.

Conclusies

De lastenverhoging die zou optreden door afschaffing van de WIR wordt gecompenseerd door verlaging van de vennootschapsbelasting en via fiscalisering van de AKW-premie door verlaging van de sociale lasten. Het kabinet wil voorkomen dat Nederland te ver uit de pas gaat lopen met andere concurrerende landen. Daarom wordt het vpb-tarief fors verlaagd (tot 35%). Hoewel een dergelijke tariefverlaging internationaal wel begrijpelijk is, heeft deze op nationaal niveau consequenties voor de keuze van de rechtsvorm. Om de vlucht in de bv te beteugelen wordt een drempeltarief in de vennootschapsbelasting ingevoerd van 40% voor winsten tot f 250.000. Dit zal echter leiden tot winstmanipulaties die de eenvoud niet ten goede komen. Voorts zullen ontwikkelingen in de jurisprudentie en verlaging van het herkapitalisatietarief tot 10% de vlucht in de bv extra stimuleren.

De tariefverlaging van de vennootschapsbelasting kan in internationaal verband niet los worden gezien van andere elementen die bij harmonisatie van de vennootschapsbelasting van belang zijn. Met name de keuze tussen het klassieke stelsel en het verrekeningsstelsel is van groot belang. Nederland, Luxemburg en Spanje bevinden zich in Europees verband met hun klassieke stelsel in een uitzon-

deringspositie. Het daaraan ten grondslag liggende territorialiteitsprincipe op basis van externe neutraliteit staat haaks op de interne neutraliteit van het verrekeningsstelsel. Het is daarom nog maar de vraag of Nederland zich kan permitteren zo hard voorop te lopen om de interne markt in zijn volledigheid te effectueren, aangezien dit ongetwijfeld consequenties zal hebben voor het Nederlandse stelsel van vennootschapsbelasting en de positie van de hier gevestigde multinationals.

De technische aanpassing van de deelnemingsvrijstelling die in het parlement aanhangig is moet mede tegen die achtergrond worden gezien. De deelnemingsvrijstelling moet gesaneerd worden om in de Europese discussie de toets der kritiek te kunnen doorstaan. Daarover zijn vriend en vijand het wel eens. De financieringskosten van de deelnemingsvorderingen zijn momenteel nog het belangrijkste strijdpunt.

De uniformering van heffingsgrondslag van loon- en inkomstenbelasting en premies volksverzekering is een stap in de goede richting. Wel worden in het kader van de vereenvoudiging voorstellen tot beperking van de aftrekbaarheid van gemengde kosten ingediend die met vereenvoudiging niets te maken hebben en die eerder het tegenovergestelde bereiken. De brutering die van de uniformering van de heffingsgrondslag het gevolg is, leidt echter tot uitstralingseffecten in allerlei loon- en inkomensafhankelijke regelingen. Daartegen hadden de sociale partners grote bezwaren. Kombrink heeft door de introductie van de overhevelingstoelag dergelijke uitstralingseffecten weten in te dammen. De sociale partners hebben uiteindelijk na aanpassing van die variant zich met de voorstellen akkoord verklaard. Wel hebben zij zich als uitstekende lobbyisten in de kijker gewerkt door hun medewerking afhankelijk te maken van het behoud van enkele faciliteiten in de loonsfeer die dreigden te worden beëindigd.

Met enige spijt kan worden vastgesteld dat de mogelijkheden om te komen tot verlaging van de loonkosten niet ten volle zijn benut. Vergelijkbaar met de fiscalisering van de AKW zouden ook de andere opslagpremies kunnen worden afgebroken. De bruteringsproblematiek die de vereenvoudigingsoperatie thans zozeer heeft bemoeilijkt zou dan aanmerkelijk minder zwaar hebben gewogen. Het kabinet heeft daarvoor niet gekozen en groter belang gehecht aan opzichtige tariefverlagingen in de vpb- en btw-sfeer. Voorts is het gewenst aandacht te schenken aan de invloed van het stelsel van studiefinanciering op de toekomstige loonstructuur.

Afgelopen jaar is er achter de schermen op het terrein van de fiscale behandeling van verzekeringsvormen en oudedagsvoorzieningen met betrokkenen druk onderhandeld. De verzekeraars werden immers door het Voorontwerp Brede Herwaarderling zowel ten aanzien van hun producten als ten aanzien van de fiscale winst zodanig stevig in de kuif gepakt, dat een reactie van hun kant niet kon uitblijven. Thans is in een hernieuwd convenant een aantal scherpe kanten van de eerdere voorstellen afgeslepen. Alhoewel een en ander in een convenant overeengekomen is, zullen de voorstellen toch nog de normale procedures van wetgeving doorlopen. Het zal mij benieuwen welke ruimte het parlement daarin nog heeft.

Ten slotte houden de wetsvoorstellen betreffende de nieuwe invorderingswet, de verruiming van het regime voor de beleggingsinstelling en de belastbaarheid van rendement uit tijdelijke bloot-eigendomsconstructies de fiscale gemoederen stevig bezig. Uit dit alles blijkt dat de fiscaliteit hectische jaren voor de boeg heeft.

L.G.M. Stevens